

Školní život LGBTQ+ mládeže je téma, které se podle mého názoru stále probírá velmi málo, a bylo mi tedy hned jasné, že se ho musím pokusit zpracovat. Je vzdělávání o této minoritní skupině ve školách postačující? Brání školy dostatečně své LGBTQ+ žáky před šikanou a diskriminací? Jaká je situace trans lidí v našem školství? Všechny tyto otázky se ve své eseji pokusím zodpovědět. A jelikož jsem sama členkou této komunity, mohu nabídnout jak odborný, tak i osobní náhled do této problematiky.

Podle výzkumu organizace PROUD¹ (Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu) se celých 96% z 1 314 respondentů setkalo s napadáním či zesměšňováním LGBTQ+ osob ve školách. 100 z respondentů se s diskriminujícími posměšky setkalo i ze strany vyučujících. Přestože se 100 z 1314 nezdá být velkým číslem, rozhodně by se podle mého názoru nemělo přehlížet. Učitelé mají být pro své žáky podporou a do jisté míry i vzorem a takovéto napadení může LGBTQ+ osobám jednoduše odebrat jakýkoliv pocit bezpečí či přijetí. S takovýmto chováním mám sama mnoho zkušeností. Setkávám se v podstatě jen se třemi scénáři, když je zmíněna má komunita.

První jsou zdánlivě neškodné vtipy nebo fráze typu „to je teploušské“ či „homoušové“, atd. Z dříve zmíněného výzkumu vyplývá, že s podobnými situacemi se setkává naprostá většina respondentů. Vtipy, které slychávám ve vyučovacích hodinách, často pochází od mých spolužáků a jsou učiteli podporovány smíchem. Když se kdokoliv snaží zasáhnout proti, bývá odpálkován frází typu „je to jenom vtip“ nebo „nemáš smysl pro humor“. Myslím, že je zbytečné podotýkat, že vtipy na konto minoritních skupin nejsou vtipné a jen podporují diskriminaci.

Druhý scénář, a také ten se kterým se naštěstí setkávám nejméně, je přímé fyzické či verbální násilí. Přestože s ním nemám v rámci školy sama zkušenost, znám alespoň dvě další LGBTQ+ osoby, které si násilím ve školních prostorách prochází. V nemnoha situacích, které mi byly vyprávěny, jsou učitelé na místě, když šikana probíhá, ale nezasahují. Také homofobní poznámky berou pouze jako vtip.

Třetí a nejčastější jsou očividné rozpaky a nepříjemnost tohoto tématu. Vyučující se zdráhá o něm hovořit a rozhoduje se předstírat, že LGBTQ+ osoby neexistují a přehlížet problémy, kterým tato komunita čelí. Když jsem psala seminární práci spojenou s touto tematikou a zmínila se v ní o incidentu, při kterém na mě úplný cizinec plivnul pouze kvůli tomu, že jsem v rukou držela duhovou vlajku, vyučující se tomu jen pousmál a odbyl s tím, že lidé se chovají hloupě. 7-8%

¹ http://duhoveseminare.cz/sites/default/files/infografika_-_ceske_skoly_pod_lupou.pdf

respondentů studie zažilo podobnou situaci. Nebyla mi nabídnuta podpora, kterou bych od svých učitelů čekala. Právě proto, že nám ve školství není nabídnuta podpora, mají podle psychologa Johna Pachankise LGBTQ+ mladiství 2x větší pravděpodobnost spáchat sebevraždu než heterosexuální mládež.² Tento fakt je sám o sobě pro mne zásadním důvodem, proč poskytovat ve školách LGBTQ+ komunitě oporu. Když jí nenaleznou ve škole a bojí se říct o svých problémech rodině či přátelům, zdá se sebevražda být jediným východiskem. Podle dříve zmíněného psychologa jsou v největším nebezpečí sebevraždy bisexuální osoby, které mnohdy čelí diskriminaci jak od heterosexuálů, tak i z řad vlastní komunity.

Avšak z výzkumu organizace PROUD jasně vyplývá, že nejvíce diskriminovanou skupinou z LGBTQ+ komunity, jsou trans lidé. 10% respondentů uvedlo, že by jim bylo nepříjemné chodit s transgender osobami do školy, a celých 24% řeklo, že by jim bylo nepříjemné sedět s nimi v lavici. Studie také poukazuje na to, že někteří z respondentů nevěděli, co transgender znamená. Jeden z respondentů výzkumu vedeného organizací *Transparent* uvádí: „*Spousta lidí, kteří o naší komunitě a problémech často nic nebo skoro nic nevědí, zaměňují termíny transsexuál, transvestita atp. Myslím, že by nebylo od věci o těchto problémech trochu otevřeněji mluvit, například ve školách, aby každý věděl, o co vlastně jde, a nedocházelo k podobným záměnám..*”³

To myslím poukazuje na fakt, že výuka o LGBTQ+ komunitě značně pokulhává a je potřeba jí rozvíjet. A to z jednoho prostého důvodu. Z neznáma a nepochopení se často rodí strach a ze strachu agrese či vztek.

A jedním z velkých konfliktů, které vzrostly právě z onoho nepochopení, je problematika trans lidí a veřejných toalet. Kam a kdy se smí trans osoba chodit vyprázdnit, se v posledních letech stalo téma horlivých diskuzí. Lidé jsou rozděleni na dvě strany. Jedna z nich zastává názor, že transgender lidé by měli chodit na toaletu shodující se s pohlavím, které jim bylo přiděleno po narození, a druhá, že by měli chodit na toaletu, která se shoduje s jejich nynější gender identitou. Já rozhodně stojím na druhé straně tohoto sporu. Největší argument, který používají lidé zastávající první názor, zní často nějak takto: Trans lidé se pouze snaží dostat na toalety opačného pohlaví, aby je mohli šmírovat.

Pokusím se nyní vysvětlit, proč je toto tvrzení absurdní. Trans lidé si denně prochází diskriminací. Musí neustále bojovat, aby měli právo být tím, kým jsou. Často také procházejí dlouhou, drahou a

² https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/lgbt-sexualita-dusevni-onemocneni-deprese-uzkosti-vyzkum-vedec.A190718_134717_domaci_liny

³ <https://jsmettransparent.cz/obavy-a-prani-trans-lidi-v-cr/>

nevratnou tranzicí. Musí svou gender identitu vysvětlit své rodině a často jsou i svými nejbližšími zavrženi. Argument protistrany je tedy naprosto nesmyslný. Člověk by si s velkou pravděpodobností neprošel změnou celého těla, jen aby mohl tajně chodit na toalety opačného pohlaví. Je to naprosto absurdní myšlenka, a to také proto, že veřejné toalety jsou veřejně přístupné. Většinou nejsou hlídané a kdokoliv tedy může kdykoliv vejít na kteroukoliv z nich. Trans lidé nepředstavují žádné nebezpečí, snaží se jen dojít si na záchod tam, kde je jim to příjemné, stejně jako my ostatní.

Trans osoby a ostatní diskriminovaní členové LGBTQ+ komunity mají v České republice možnost bránit se pomocí *Diskriminačního zákona*, platného od roku 2009. Tento zákon, definující přímou diskriminaci jako „jednání, při kterém se s jedním člověkem zachází méně příznivě než s jiným ve srovnatelné situaci, a to z důvodu, které jsou zákonem zakázány“, zakazuje mimo jiné i diskriminaci na bázi sexuální orientace a pohlaví.⁴ Jeho vymáhání je však speciálně pro studenty velmi složité. Je totiž možné pouze prostřednictvím soudu. Studenti, kteří nejsou plnoletí, a jsou terčem diskriminace, ale o své sexualitě/gender identitě ještě neřekli svým rodičům či je jejich rodiče neakceptují, nemají z této situace žádné dobré východisko.

Stát by se měl soustředit na bezpečí LGBTQ+ studentů ve školství. Vzdělávat mládež o problematice LGBTQ+ komunity a snažit se tím zamezit šikaně a nepochopení. Vzdělávat by se měli ale i učitelé, kteří by měli být mladým lidem oporou bez ohledu na jejich sexuální orientaci.

Takže, jak tedy zní odpověď na otázku: Měl by stát přijmout opatření k ochraně příslušníků LGBTQ+ komunity ve vzdělávání?

Ano. Milionkrát ano. Ve své eseji jsem čerpala jak z vlastních zkušeností, tak z externích zdrojů, a doufám, že jsem vytvořila obraz situace, jaké to je být LGBTQ+ a být žákem v České republice. Zmínila jsem kromě fyzické šikany i ty problémy, které se často přehlížejí. Snad jsem pomohla čtenáři otevřít oči a doufám, že se v budoucnu budou žáci minoritních skupin ve své škole cítit akceptováni ne navzdory jejich sexualitě, ale i kvůli ní.

⁴ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>